

M
iniatury

F O R T E P I A N O W E

9. DEBUSSY clair de lune

PWM

CLAIR DE LUNE

Do druku przygotował
Stanisław Szpinalski

Andante molto espressivo

CLAUDE DEBUSSY

The musical score consists of four staves of piano music. The top two staves are treble clef, and the bottom two are bass clef. The key signature is three flats. The tempo is Andante molto espressivo. The dynamics include *pp* and *una corda*. Fingerings are indicated above the notes, such as 1, 2, 3, 4, 5, and 2, 3, 4, 5. Pedal markings like *Ped*, ** Ped*, and ** * Ped* are placed below the bass staff. The score is divided into measures by vertical bar lines.

Tempo rubato

pp 2

m. d. 2

poco *a poco* *cresc.* *e arrivando*

6 *6* *6*

6 *6* *6*

dim. molto

un poco mosso

pp

5 4 1 2 5 3 2 3 5 1 3

PWM
6282

Musical score for piano, page 4, featuring five staves of music. The score includes dynamic markings such as *p*, *cresc.*, *avvivando*, and *più cresc.*. Fingerings are indicated by numbers above or below the notes. Performance instructions like *ped* and asterisks (*) are also present. The music consists of measures 5 through 9 of the piece.

ped * *ped* *

p * *ped* * *ped* * *ped* *

* *ped* * *ped* * *ped* *

ped * *ped* * *ped* *

cresc. * *ped* * *ped* * *ped* *

avvivando 5 3 4 5 * *ped* * *ped* * *ped* *

più cresc. * *ped* * *ped* * *ped* *

5

Lento

* Lento

* Lento

* Lento

* Lento

* Lento

*

f

dim.

1 3 1 5

4 1 2

5 3 4 2 3 1 2

5 3 3 1

2

5 3 4 3 2 1 2 3 1 2

5 4 3 2 1 1 2 5

3

Calmato

pp

3 5 3 1 5 2 1 5 2

5 1 2 5 1 3 5

1 4

3 2

1 5

Tempo I

8

ppp

2 2

Reo * Reo * Reo *

8

2 2

Reo * Reo * Reo *

Reo * Reo *

Reo * Reo *

Reo * Reo *

Reo * Reo *

Reo * Reo *

The image shows six staves of musical notation for piano, arranged vertically. The notation includes various dynamics such as *p*, *pp*, and *m.d.* (mezzo-forte). Fingerings are indicated by numbers above or below the notes, such as 1, 2, 3, 4, 5, and 6. Performance instructions like *morendo poco a poco al fine* are present. The music consists of six staves, each starting with a treble clef and a key signature of four flats. The first staff begins with a dynamic of *pp*. The second staff features a bass clef and includes a measure with a 12/8 time signature. The third staff contains a measure with a 5/4 time signature. The fourth staff starts with *pp* and includes a measure with a 13/16 time signature. The fifth staff begins with a bass clef. The sixth staff concludes with a dynamic of *m.d.*

MINIATURY FORTEPIANOWE

DEBUSSY

Twórca imresjonizmu w muzyce, Klaudiusz Debussy, urodził się 22 VIII 1862 w miejscowości Saint-Germain-en-Laye pod Paryżem, jako syn właściciela małego sklepu z wyrobami z fajansu. Nikt w rodzinie kompozytora nie zajmował się muzyką. Gdy zauważono zdolności muzyczne młodego Klaudiusza, pomoc bogatych krewnych zapewniła mu bardzo staranne wykształcenie muzyczne. Zaczęło się od lekcji fortepianu u uczennicy Chopina, pani Mauté de Fleurville, po czym ustąpił Debussy do Konserwatorium Paryskiego, gdzie był uczniem Duranda, Lavignaca i Marmonetela, a później Guiranda i Cezara Francka. Ukończył studia po jedenastu latach z najwyższym odznaczeniem, otrzymując w roku 1884 Prix de Rome za kantatę *Syn marnotrawny*. Odnosząc jednak tak świetne sukcesy na polu kompozycji, musiał Debussy pogodzić się z myślą, że nie połączyc twórczości z karierą odtwórcy-wirtuosa; w końcowych egzaminach konkursowych w tym zakresie osiągnął wyniki włącej niż skromne.

Jeszcze podczas studiów wjeżdża Debussy dwukrotnie do Rosji, jako pianista domowy pani v. Meck, protektorki Czajkowskiego. W jej domu styka się z muzyką Borodina, Rimskiego-Korsakowa, Musorgskiego i Czajkowskiego. Muzyka rosyjska, szczególnie twórczość kompozytorów „wielkiej piątki”, oddziaływa silnie na Debussy’ego. Największy jednak wpływ na kształcenie się założeń estetycznych i stylu muzycznego kompozytora wywarło ówczesne środowisko poetyckie i malarstwo Paryża: z Mallarmé, Valéry’em, Gide’em, Monetem i Whistlerem na czele. Ich nowatorskie podejście do sztuki zaważyło na poglądach Debussy’ego w sposób zasadniczy. Postulaty, które kompozytor realizuje na terenie muziki, są ściśle równolegle do tamtych programów.

Debussy dużo podróżował po Europie: znał teatr Wagnera w Bayreuth, był w Londynie, gdzie dyrygował wykonyaniem swoich utworów, jeździł do Rosji, Rzymu, Wiednia i Budapesztu. Jego kompozycje nie spotykały się od razu z wielkim entuzjazmem: prapremiera *Peleasa i Melizanda* wywołała skandal w Operze paryskiej, wykonanie *Popołudnia fauna* w filharmonii Towarzystwa Narodowego w Paryżu nie zgakało sobie ani uwzianki w prasie. Dopiero po śmierci oceniono należycie sztukę Debussy’ego. Już w roku 1909 Debussy zapada na zdrowiu: złośliwy nowotwór staje się powodem długotrwałych chorób. W roku 1915 kompozytor poddaje się wreszcie operacji, ale od tego czasu jego życie jest właściwie tylko wegetacja; coraz mniej komponuje. Umiera w Paryżu w chwili, gdy Niemcy zaczynają w roku 1918 bombardowanie miasta.

Debussy jest twórcą nowoczesnego stylu francuskiego, który przyszedł jako reakcja przeciw romantycznej ekstatyczności Wagnera. Styl impresjonistyczny w muzyce tworzy – jak już wspominaliśmy – na drodze analogii z impresjonizmem w plastycy. W malarstwie impresjonizm polegał na nakładaniu na płótno barw czystych, nie zmieszanych, które oglądane dopiero z pewnej odległości, dają urażenie koloru i światła, jakie – zdaniem malarza – posiada w danym momencie przedstawiany przedmiot. Subiektywizm bowiem spojrzenia i artystycznego potraktowania malowanego przedmiotu był założeniem kierunku, który aczkolwiek wychodził od realistycznego przedstawienia przedmiotu w ściśle określonych warunkach, to jednak na skutek dowolności i względności malarstwa widzenia uzyskiwał daleką od realizmu, zdeformowaną indywidualnym urażeniem wizji twórcy. W muzyce impresjonizm dążył do odtworzenia nastroju za pomocą niezmiernie zróżnicowanych środków kolorystycznych, eliminując równocześnie tradycyjne stosowane materiały dźwiękowe: unikano zatem skali dur-moll, posługując się gamami kościelnymi, całtonowymi, pentatonycznymi, egzotycznymi i t. Impresjonisci rozszerzali więc harmonikę klasyczną, a likwidując znaczenie melodii, przenosili środek ciężkości na sferę brzmieniową akordów. Muzyka impresjonistów jest pod względem emocjonalnym statyczna, a samodzielność akordów i brak wątków melodycznych zwraca uwagę słuchacza na nowy czynnik wyrazowy kompozycji – na barwę dźwięku i jego jakość brzmieniową.

Ta bardzo ogólna charakterystyka muziki impresjonizmu to jednocześnie charakterystyka twórczości Debussy’ego, twórczości obszernej, bo obejmującej wszystkie prawie rodzaje kompozycji: muzykę symfoniczną, kameralną, pieśni i utwory fortepianowe, kantaty, opery i balety.

Listę najwybitniejszych dzieł Debussy’ego otwiera dramat liryczny (wg Maeterlincka) *Peleas i Melizanda*, opera, której pojawienie się tworzy epokę w dziejach tego gatunku. Z utworów orkiestrowych, zachwycających kolorystycznym traktowaniem poszczególnych instrumentów i przejrzystą fakturą, największą popularnością osiągnął obraz symfoniczny *Popołudnie fauna* (wg Mallarmégo) oraz trzy tryptyki: *Nocturny*, *Obrazy* i *Morze*. Z kompozycji fortepianowych najczęściej słyszy się na estradzie: miniatury zawarte w cyklu *Preludiów*, *Dwie arabeski*, *Estampes*, dwie serie *Obrazów* (*Images*), suite *Pour le piano* i *Suite bergamasque*. Świeżość i oryginalność tej muzyki niezmiennie wywołują entuzjazm słuchaczy,

CLAIR DE LUNE

Suite bergamasque na fortepian, której trzecią część stanowi *Clair de lune*, powstała w latach 1890–1905. Długo pracował Debussy nad tą suitą, wiele razy zmieniała ona swoją formę. Tylko *Światło księżyca*, jak gdyby nokturn mający oddać nastroj nocą letniej, powstał od razu w swej ostatecznej postaci. *Clair de lune* jest utworem programowym, sugerującym słuchaczowi urażenie analogiczne do tych, jakie daje oglądanie pejzażu w miesięcznej poświacie. Utwór ten składa się z dwóch części kontrastujących nie tyle nastrojem czy jakością emocjonalną, ile rodzajem konstrukcji, zmianą płaszczyzny dźwiękowej.

Debussy parokrotnie podejmował temat nocą księżycowej. Jeszcze przed *Suite bergamasque* napisał pieśń pt. *Clair de lune*, wchodząca w skład cyklu *Fêtes galantes* (napisanego do wierszy Verlaine’a), jedno zaś z *Preludiów* z drugiego zeszytu zatytułowanego zostało przez kompozytora *Tarasy w świetle księżyca*.

Clair de lune nosi charakterystyczne cechy impresjonizmu: subtelność, delikatność, tendencje do unikania napięć emocjonalnych, a przede wszystkim oryginalną i świeżą fakturę fortepianową. Nastroj księżycowej nocy został odmalowany spokojną melodią o krótkim oddechu, opartą na zmieniających barwę akordach.

Utwór zdobył sobie niezwykłą popularność przede wszystkim dzięki przewijającej się przez całą kompozycję subtelnej, kapryśnej, bardzo natrojowej melodie. Wprowadził Debussy odstęp tu nieco od swoich postulatów estetycznych możliwości najścisłego ugelminowania linii melodycznej na rzecz szczególnego nacisku na barwę, ale może właśnie dzięki temu utwór ten należy do najczęściej wykonywanych przez amatorów i doczekał się wielu przeróbek na inne instrumenty, a nawet zespoły orkiestrowe.

jw

Okładkę projektował Adam Młodzianowski * Redaktor: Ligia Pilecka